

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep.

0030 OSLO

Deres ref: 14/3734 1

Hørings svar: NOU 2014:9 - Ny adopsjonslov

Verdens Barn takker for høringsbrev datert 04.12.2014 med høringsnotat, og det grundige arbeid Adopsjonslovutvalget har gjort i sin utredning NOU 2014: 9 *Ny adopsjonslov*.

Verdens Barn har hatt en bred behandling av saken og støtter i stor grad de forslagene som fremkommer. Organisasjonen vil begrense sine kommentarer til de sidene ved utredningen som omhandler utenlandsadopsjon.

Vedlagt følger Verdens Barns høringsuttalelse. Vi står gjerne til tjeneste dersom Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet skulle ønske ytterligere dialog.

Oslo, 5. mars 2015

Vennlig hilsen
VERDENS BARN

Jørn Uggerud
Styreleder

Young Kuk Kim
Daglig leder

Kopi:

- InorAdopt
- Adopsjonsforum
- Ønskebarn
- Bufdir

Generelle kommentarer:

Verdens Barn er glade for det grundige arbeidet som er gjort av Adopsjonslovutvalget. Lovteksten er språklig god, og det er i tillegg til den juridiske vurderingen også gitt en grundig gjennomgang av eksisterende praksis ved adopsjon.

Før vi går inn på de enkelte paragrafene, vil vi understreke at internasjonal adopsjon har vært i sterk endring de siste årene. Dette gjelder blant annet antall barn som blir adoptert fra utlandet, barnas alder og andelen av barn med behov for spesielle omsorgsbehov.

Adopsjonsforeningene har erfart at det er en økende tendens til at barn som adopteres fra utlandet har helseutfordringer, søskengrupper og eldre barn. Det norske systemet må derfor tilpasses denne virkeligheten.

Verdens Barn vil presisere at adopsjonslovgivning og praksis i Norge må bygge på prinsippene i FNs Barnekonvensjon fra 1989, og på Haagkonvensjonen om vern av barn og samarbeid ved internasjonale adopsjoner fra 1993. Som en del av Norges arbeid for å fremme målene for FNs barnekonvensjon og for å fremme barns rett til å vokse opp i en familie, må dette være det overordnede perspektivet. Norske myndigheter må bidra positivt til at barn som trenger ny familie gjennom adopsjon kan sikres rett til å vokse opp med kjærlighet og trygghet hos godt kvalifiserte familier. Både lovendringer og forskrifter må derfor ha et slikt perspektiv.

Alle barn har behov for god, stabil omsorg og en oppvekst under trygge juridiske rammer. Det er viktig at all adopsjon må vurderes ut fra hva som tjener barnet, og at omsorgsovertakelse gjennom adopsjon bare skal brukes dersom dette er til barnets beste. Adopsjon bør videre følge subsidiaritetsprinsippet slik dette er beskrevet i artikkel 4b i Haagkonvensjonen.

Adopsjonsloven, og forskrifter / regelverket, bør framstå enhetlig og samlet. Samtidig er det viktig at regelverket åpner for skjønnsvurderinger, slik at beslutninger fattes ut fra en helhetsvurdering av søkernes egnethet som adoptivforeldre og barnas rett til en trygg oppvekst.

Verdens Barn vil spesielt trekke frem Adopsjonslovutvalgets forslag om at Haagkonvensjonens bestemmelser presiseres:

§ 17. Haagkonvensjonen og sentralmyndighet

Bestemmelsene i kapittel 4 skal gjennomføre Norges forpliktelser etter Haagkonvensjonen 29. mai 1993 om vern av barn og samarbeid ved internasjonale adopsjoner. Ved internasjonale adopsjoner skal loven så langt som mulig tolkes i samsvar med Haagkonvensjonen.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet er Norges sentralmyndighet etter Haagkonvensjonen. Direktoratet kan delegerer sine oppgaver som sentralmyndighet til andre offentlige organer og til organisasjoner som har tillatelser etter §§ 33 og 34.

Verdens Barn støtter forslaget. Det er viktig at et så vesentlig instrument for internasjonal adopsjon som Haagkonvensjonens synliggjøres i lovteksten.

Verdens Barns merknader til forslag til ny adopsjonslov

Kapittel 5: Adopsjonslovens formålsbestemmelse

Adopsjonslovutvalget foreslår at loven bør ha en egen formålsbestemmelse som formulerer hva som skal være siktemålet med en adopsjon. Selv om det også i dag er stor grad av enighet om de sentrale sidene av adopsjonsinstituttet, vil en formålsbestemmelse fremheve at adopsjon skjer for å gi barn en trygg oppvekst gjennom å etablere varige, rettslige bånd til søkerne. En formålsbestemmelse vil både ha betydning for lovtolkningen og for adopsjonsmyndighetenes skjønnsutøvelse.

Videre mener Adopsjonslovutvalget at adopsjonsloven fremdeles bør inneholde en bestemmelse om at barnets beste skal være det overordnede hensynet når adopsjonssaker skal avgjøres.

§ 1. Lovens formål

Formålet med loven er å gi barn en trygg oppvekst ved å etablere varige, rettslige bånd tilsvarende forholdet mellom barn og foreldre gjennom adopsjon.

Ved adopsjon av personer som er fylt 18 år er formålet med loven å bekrefte rettslig eksisterende bånd tilsvarende forholdet mellom barn og foreldre.

Verdens Barn støtter forslaget om å gi adopsjonsloven en formålsbestemmelse. Et overordnet hensyn må være å sikre at adopsjon gjennomføres til barnets beste og med barnets grunnleggende rettigheter for øye.

Primærmålet med en adopsjon er ikke å være et tilbud til barnløse voksne. Formålsbestemmelsen fremhever at barnet skal være i sentrum for vurderingen og at adopsjon skal sikre barn gode oppvekstvilkår.

Kapittel 6: Generelle vilkår for adopsjon og forhåndssamtykke

Adopsjonslovutvalget mener at kravet om at adopsjonen skal være til barnets beste, og at adopsjonssøker må ha oppfostret barnet og/eller ønske å oppfostre barnet, fortsatt skal utgjøre grunnvilkårene for adopsjon.

§ 3. Hensynet til barnets beste

Barnets beste skal være det overordnede hensynet når adopsjonssaker skal avgjøres. En søknad om å adoptere og om forhåndssamtykke til å adoptere kan bare innvilges når det er klart sannsynlig at adopsjonen vil bli til barnets beste.

Verdens Barn støtter forslaget. Adopsjon er særpreget ved at selve instituttet er gitt for å sikre barns oppvekstvilkår. Hensynet til barnet er derfor ikke bare et viktig hensyn, men selve bærebjelken. Hensynet til barnets beste må innebære at adopsjon må være bedre enn andre alternativer for barnet.

§ 10. Forbud mot vederlag

Det er ikke tillatt å gi løfte om eller å gi vederlag eller noen annen ytelse for å prøve å påvirke en person som skal samtykke til en adopsjon eller uttale seg om en søknad om å adoptere eller å få forhåndssamtykke.

Verdens Barn støtter forslaget og er glad for en presisering i lovverket ved å lovfeste et forbud mot vederlag eller motytelser for adopsjon. Det er viktig å synliggjøre at Norge har en tydelig lovgivning på dette området.

Kapittel 14: Vilkår for forhåndssamtykke til adopsjon av ukjent barn fra utlandet

Adopsjonslovutvalget foreslår at kravet om forhåndssamtykke for søkere som ønsker å adoptere fra utlandet videreføres i loven.

§ 4. Grunnleggende krav til adopsjonssøkeren

Bare en søker som har forutsetninger for å være en god omsorgsperson for barnet, og som ønsker å oppfostre barnet eller har oppfostret det, kan adoptere eller gis forhåndssamtykke til å adoptere.

Barne-, ungdoms- og familieetaten skal kreve fremleggelse av uttømmende politiattest ved behandling av søknad om adopsjon og forhåndssamtykke.

Departementet kan i forskrift fastsette vilkår for adopsjon og for forhåndssamtykke til å adoptere. Det kan blant annet fastsettes krav til søkerens alder, helse, vandel, økonomi, bolig, deltakelse på adopsjonsforberedende kurs og krav om hvor lenge to søkere skal ha levd sammen. Forskriften kan sette forskjellige krav til forskjellige adopsjonstyper.

Verdens Barn støtter forslaget. Verdens Barn vil presisere at det bør legges større vekt på aldersforskjellen mellom barn og foreldre enn søkerens alder ved søknadstidspunktet. Verdens Barn ønsker fortsatt at det i vurderingen skal legges vekt på søkerens samlede omsorgsevne over tid.

Verdens Barn er glade for at det foreslås lovfestet obligatorisk adopsjonsforberedende kurs for adopsjonssøkere som ikke tidligere har deltatt på kurs, et krav som allerede har trådt i kraft med dagens regelverk. Et obligatorisk kurs vil kunne forberede søkerne på en god måte, og sikre at alle søkere mottar den informasjon som man anser som nødvendig og ønskelig.

Ved å legge god vekt på forberedelse, vil søkere som adoptivforeldre kunne stå bedre rustet til å møte eventuelle utfordringer under barnets oppvekst. At man krever at søkerne deltar på slike kurs, gir også positive signaler til opprinnelsesland.

Et obligatorisk kurs bør ha samme økonomiske konsekvenser for familiene som dagens frivillige tilbud. Kapasiteten på kurs må være god, slik at ikke kursene i seg selv skaper unødig ventetid for søkerne. Vi ser derfor på det som en forutsetning at tilbudet tilsvarende etterspørselen til enhver tid.

Verdens Barn støtter utvalgets forslag om adopsjonsforberedende kurs som et vilkår for at forhåndssamtykke til adopsjon av barn fra utlandet kan gis. Utfyllende og god informasjon i en tidlig fase vil sette søkere i bedre stand til selv å avgjøre om adopsjon er et egnet alternativ for dem.

Samtidig bør ikke kravet om et adopsjonsforberedende kurs forlenge søknadsprosessen i Norge mer enn høyst nødvendig. Verdens Barn ser det derfor som hensiktsmessig at søkerne kan gjennomføre adopsjonsforberedende kurs parallelt med at de utredes.

§ 5. Krav om ekteskap og samboerskap

Bare ektefeller og samboere kan adoptere sammen. Med samboere menes to personer som

bor sammen i et stabilt og ekteskapslignende forhold.

En søker som er gift eller samboende kan bare adoptere sammen med ektefellen eller samboeren. Den som er gift eller samboer, kan likevel adoptere alene dersom ektefellen eller samboeren er forsvunnet, er psykisk utviklingshemmet eller har en alvorlig psykisk lidelse.

En søker som er gift eller samboende kan også adoptere alene, dersom barnet er

- a) barn av søkerens tidligere eller nåværende ektefelle eller samboer*
- b) søkerens eget barn*
- c) søkerens tidligere adoptivbarn.*

Verdens Barn støtter forslaget. Etter Verdens Barns syn bør adoptivfamilien også på dette området i minst mulig grad skille seg ut fra andre familier. Siden ekteskap ikke lenger per definisjon er mellom mann og kvinne, men også mellom to personer av samme kjønn, vil det være naturlig at også et samboerskap omfatter to personer av både motsatt kjønn og samme kjønn.

Norske myndigheter må etter Verdens Barns syn forme sine retningslinjer ut fra hvilket syn man i Norge har på hvem som bør kunne adoptere, uavhengig av om det i praksis er mulig.

Verdens Barn vil presisere at som hovedregel bør søkerne ha bodd sammen i minimum de siste to årene. Når to personer skal vurderes sammen som fremtidige foreldre for et adoptert barn, må samlivets stabilitet inngå som et svært viktig moment. Kravet til varighet bør kunne fravikes dersom tungtveiende grunner taler for det.

Verdens Barn forutsetter, som Adopsjonslovutvalget skriver, at dersom en ektefelle eller samboer skal kunne adoptere alene fordi ektefelle/samboer er sinnslidende, psykisk utviklingshemmet eller forsvunnet, må adopsjonssøkeren allerede ha et nært forhold til barnet som søkes adoptert for at adopsjon skal kunne bli aktuelt.

§ 6. Vilkår når enslige adopterer

Enslige kan adoptere dersom de har forutsetninger for å ha eneomsorgen for et barn. For at en søker skal regnes som enslig etter loven, skal søkeren bo alene og være registrert i Det sentrale folkeregister som aleneboende.

Departementet kan gi forskrift om vilkår for at enslige kan adoptere.

Verdens Barn støtter forslaget. Vi vet av erfaring at mange enslige søkere er ressurssterke og har gode forutsetninger for å bli utmerkede foreldre. Mange adopterte barn i Norge har fått et godt hjem hos enslige adoptanter.

Det foreslås å vektlegge hvorvidt søkerne har reell erfaring med omsorg for barn, samt et stabilt og godt nettverk. Det er etter Verdens Barns syn viktig at det stilles krav om at enslige søkere har noe barnevernserfaring, samt et godt og stabilt nettverk. Reell erfaring bør vektlegges på samme måte som formell kompetanse.

Adopsjonslovutvalget åpner opp for at søkerne kan ha kjæreste, så lenge de ikke har til hensikt å oppfostre barnet sammen, hverken på søknadstidspunktet eller på sikt. Verdens Barn støtter ikke forslaget. Basert på hensynet til barnets beste bør sivilstatus for søker være avklart. En kjæreste som muligens vil bli en sentral del av barnets liv fremmer ikke optimal trygghet og stabilitet for et adoptert barn.

§ 7. Aldersgrense og søkere som er fratatt rettslig handleevne

Bare personer som har fylt 25 år, kan adoptere eller få forhåndssamtykke til å adoptere. Er søkeren og barnet allerede sterkt knyttet til hverandre, kan likevel en søker som har fylt 20 år,

adoptere eller få forhåndssamtykke til å adoptere.

En søker som er fratatt rettslig handleevne på det personlige området etter vergemålsloven, kan bare adoptere dersom søkeren og barnet allerede er sterkt knyttet til hverandre, og søkerens verge samtykker til adopsjonen.

Verdens Barn støtter forslaget. Et unntak for søkere under 25 år er lite relevant for internasjonal adopsjon.

Kapittel 15: Vilkår for internasjonal adopsjon av barn med behov for spesiell støtte

Adopsjonslovutvalget foreslår at søkerne ikke skal kunne bli forhåndsgodkjent til å adoptere barn med behov for spesiell støtte. Adopsjonslovutvalget foreslår at alle tildelinger av barn fra utlandet skal vurderes av Bufdir. Dersom direktoratet mener at barnet har behov for spesiell støtte, foreslår utvalget at Bufdir innhenter en rådgivende uttalelse fra Det rådgivende utvalget for adopsjonssaker.

Verdens Barn støtter ikke forslaget om at alle tildelinger skal godkjennes av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Se utdypende rundt dette under kapittel 18.

Verdens Barn mener det bør legges bedre til rette for at de søkere som ønsker det kan adoptere barn med behov for spesiell støtte. Ved adopsjon gir myndighetene godkjenning til å etablere et foreldreskap. Ved adopsjon av barn med behov for spesiell støtte vil det etter Verdens Barns syn være både nødvendig og ønskelig med særskilt tilrettelegging fra myndighetenes side for at slike adopsjoner kan være forsvarlige og blir til barnets beste.

Realiteten er at det internasjonalt blir stadig flere barn med ulike grader av behov for spesiell støtte. Norge kan ikke følge en politisk kurs der vi i realiteten søker etter bare de lett adopterbare barna, og lar andre grupper av barn bli værende igjen i opprinnelseslandene.

Verdens Barn er enige i at det må stilles ekstra krav til søkere ved adopsjon av barn med behov for spesiell støtte. Vi er enige med Hove-utvalget i at barn med behov for spesiell støtte er spesielt sårbare, men for mange av barna er denne sårbarheten i stor grad, og kanskje først og fremst, knyttet til hvorvidt de får en adoptivfamilie eller ikke. Mange vansker som i opprinnelseslandene innebærer en alvorlig trussel mot helse, utvikling og livskvalitet vil i Norge i mindre grad anses som sårbarhetsfaktorer.

Kapittel 16: Vilkår for internasjonal adopsjon utenom organisasjon

Hovedregelen er at søkere skal benytte seg av en adopsjonsorganisasjon ved adopsjon av barn fra utlandet. Ordningen med adopsjonsorganisasjoner sikrer at adopsjonen gjennomføres på en fullt ut forsvarlig måte og i samsvar med barnets grunnleggende interesser.

§ 21. Adopsjon av barn som søkeren har tilknytning til

Gjelder en søknad om forhåndssamtykke et bestemt barn som er bosatt i utlandet, kan regionkontorene i Barne-, ungdoms- og familieetaten gi forhåndssamtykke til adopsjon dersom

- a) *vilkårene for forhåndssamtykke etter loven og forskrift med hjemmel i loven er oppfylt*
- b) *minst én av søkerne har en spesiell tilknytning til det landet som barnet kommer fra*
- c) *søkerne har en nær personlig tilknytning til barnet, eller dets familie, og kontakten er etablert uten adopsjonshensikt*
- d) *barnet mangler trygghet og faste omsorgspersoner i utlandet*
- e) *adopsjonen kan gjennomføres på en forsvarlig måte.*

Verdens Barn støtter forslaget om at denne regelen videreføres. Dette utdypes i kapittel 17.

Kapittel 17: Adopsjonsorganisasjoner og formidling av internasjonal adopsjon

Adopsjonsformidling

Adopsjonslovutvalget foreslår et forbud mot at andre enn godkjente adopsjonsorganisasjoner kan gjennomføre adopsjonsformidling. Adopsjonslovutvalget ønsker å få tydeligere frem at definisjonen ikke bare rammer organisert virksomhet, og foreslår at også «handlinger» som har til formål å skape kontakt mellom barn som kan adopteres og personer som ønsker å adopteres, også defineres som adopsjonsformidling i lovens forstand.

§ 20. Adopsjon av barn som er bosatt i utlandet

Et barn som er bosatt i utlandet, kan bare adopteres gjennom en organisasjon som har tillatelse til å drive med adopsjonsformidling etter § 33, og som har tillatelse til å formidle barn fra særskilt angitte land etter § 34.

Regionkontorene i Barne-, ungdoms- og familieetaten kan likevel gi forhåndssamtykke til adopsjon fra utlandet utenom en adopsjonsorganisasjon dersom

- a) *vilkårene for forhåndssamtykke etter loven og forskrift med hjemmel i loven er oppfylt*
- b) *minst én av søkerne har en spesiell tilknytning til det landet som barnet kommer fra*
- c) *ingen norsk adopsjonsorganisasjon har formidlingstillatelse i det landet som barnet kommer fra*
- d) *adopsjonen kan gjennomføres på en forsvarlig måte.*

§ 32. Forbud mot adopsjonsformidling

Det er forbudt for privatpersoner å drive adopsjonsformidling. Organisasjoner kan drive adopsjonsformidling bare etter tillatelse fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.

Med adopsjonsformidling menes handlinger og virksomhet som har til formål å skape kontakt mellom barn som kan adopteres og personer som ønsker å adoptere. Handlinger og virksomhet er blant annet registrering av barn som kan adopteres, registrering eller utredning av søkere og valg av foreldre til det enkelte barn.

Verdens Barn støtter forslaget.

Internasjonale adopsjoner må følge noen spilleregler for å sikre barn mot overgrep. En adopsjon må være en grundig prosess, der myndigheter, adopsjonsformidlere, domstoler osv. skal kunne kontrollere barnas bakgrunn. Her må det blant annet sikres at barnet er reelt foreldreløst eller av andre årsaker er overgitt til adopsjon.

Etter Verdens Barns vurdering vil private adopsjoner føre til økt risiko for at adopsjonene ikke skjer på en etisk forsvarlig måte. Det er derfor ønskelig at unntak for adopsjon gjennom godkjent organisasjon praktiseres strengt.

Formidlingsbekreftelse

Adopsjonslovutvalget foreslår at adopsjonssøkerne må ha forhåndssamtykke til internasjonal adopsjon før de kan kreve formidlingsbekreftelse fra adopsjonsorganisasjonene.

Verdens Barn støtter ikke dette forslaget. Etter vår vurdering må det avklares før en fullstendig utredning hvorvidt en adopsjonsorganisasjon kan påta seg å formidle barn til søkeren. Dette vil blant annet avhenge av hvilke krav samarbeidslandene setter til utenlandske søkere.

Det vises i utredningen til bred støtte i høringene til Hove-utvalget for at formidlingstillatelse kunne utstedes på et senere tidspunkt. Når det gjelder tidspunkt for utstedelse av formidlingstillatelse stiller imidlertid saken seg noe annerledes for Adopsjonslovutvalget enn for Hove-utvalget. Etter Hove-utvalgets forslag om at formidlingstillatelse skulle utstedes etter fase to, ville adopsjonsmyndighetene kun ha vurdert at søkerne oppfylte de objektive vilkårene i adopsjonsloven. Når Adopsjonslovutvalget ikke viderefører forslaget om fasesystemet, faller argumentet for en senere utstedelse av formidlingsbekreftelse bort.

Verdens Barns syn er at en fullstendig utredning og godkjenning av søkere uten formidlingsbekreftelse vil være lite hensiktsmessig. Mange søkere vil kunne bli godkjent av norske myndigheter, men senere oppleve at de ikke tilfredsstiller kravene som adopsjonsorganisasjonenes samarbeidsland stiller. Søkerne kan også oppleve å bli godkjent for en aldersramme som er uaktuell i samarbeidslandet. Både av hensyn til søkerne selv og av hensyn til bruk av ressurser vil det være en fordel om realismen i søknaden kan avgjøres på et tidlig stadium.

Det er adopsjonsorganisasjonene som har kunnskap og kompetanse om de enkelte samarbeidsland. Praksis i dag er at adopsjonsorganisasjonene vurderer om søkerne tilfredsstiller kravene i samarbeidslandet, samt angir en aldersramme ut fra samarbeidslandets regler og den normale aldersfordeling på barn som frigis for adopsjon i det aktuelle landet.

Henvendelsene Verdens Barn mottar omhandler primært ikke den norske søknadsprosessen, men spørsmål knyttet til våre samarbeidsland. Søkere ønsker informasjon om hvilke krav de ulike land stiller til søkerne, adopsjonsprosess i de ulike land, ventetid, bakgrunn og alder på barn, etc. Dette er informasjon som varierer fra land til land, og som kontinuerlig endrer seg. Den mest utfyllende og oppdatert informasjon om det enkelte land er det derfor saksbehandler på det aktuelle land som kan gi.

Verdens Barn vurderer det ikke som realistisk at Bufetat skal holde seg orientert og oppdatert på alle de samarbeidsland de tre norske adopsjonsorganisasjonene samarbeider med. Det vil av praktiske årsaker dermed ikke være mulig for Bufetat å veilede søkerne i forhold til hvilke land de kan adoptere fra. All informasjon som omhandler samarbeidsland bør derfor komme fra adopsjonsorganisasjonene.

Imidlertid kan det være hensiktsmessig at det gis en forhåndsgodkjenning der ikke land er angitt. Dette gir en større fleksibilitet og mindre byråkrati i saker der forhold i samarbeidslandet endrer seg og søkerne må bytte land.

Haagkonvensjonen artikkel 17 c

Adopsjonslovutvalget foreslår at Bufdir vurderer opprinnelsesstatenes tildeling av foreldre til barn bosatt i utlandet. Utvalget mener dermed at Bufdir også bør ha ansvar for at det utstedes artikkel 17c)-erklæring etter Haagkonvensjonen.

§ 22. Tildeling av barn fra utlandet

Barnets opprinnelsesland tildeler barn til en søker som har fått forhåndssamtykke til å adoptere. Tildelingen skal godkjennes av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Ved godkjenningen skal det vurderes om barnet har behov for spesiell støtte, og i så fall skal direktoratet innhente en uttalelse fra Det rådgivende utvalget for adopsjonssaker. Uttalelsen skal tillegges stor vekt ved avgjørelsen om godkjennelse.

Verdens Barn støtter ikke forslaget om at tildelingen skal godkjennes av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.

Etter Haagkonvensjonen artikkel 17 bokstav c) skal sentralmyndigheten utstede en separat erklæring om at adopsjonen kan foretas etter at adopsjonssøkerne er tildelt et barn fra utlandet. Oppgaven med å utstede slik erklæring bør kunne delegeres til adopsjonsorganisasjonene. I ukompliserte saker bør prinsippet i Haagkonvensjonen om at adopsjonen skal skje uten unødig opphold være avgjørende.

Frem til i dag har denne oppgaven blitt delegert til adopsjonsorganisasjonene. Det er vesentlig at denne delen av adopsjonsprosessen ikke er unødig byråkratisk og tidkrevende. Kun der forespørselen om matching av barn inneholder opplysninger som bryter med forhåndssamtykket (f.eks. høyere alder), eller der det framkommer opplysninger om barnet som tilsier ekstra behandling, bør saken oversendes til Det rådgivende utvalget for adopsjonssaker for ekstra vurdering.

Norske myndigheter må ha tillit til at utenlandske myndigheter følger nødvendige prosedyrer i tråd med Haag-konvensjonen og 'Guide to good practice'. Staten bør derfor fortsatt gi delegert fullmakt til autoriserte adopsjonsforeninger for å følge opp Haagkonvensjonens artikkel 17c på dette området, slik som i dag. De norske foreningene er også akkreditert av utenlandske myndigheter, og har dermed også fått tillit fra disse til å håndtere sakene. Samtykke til utlandets tildeling skal treffes raskt, og i flere av våre samarbeidsland er det korte tidsfrister, blant annet fra domstolen. Forslaget fra utvalget er ofte praktisk umulig i forhold til responstiden som kreves fra enkelte samarbeidsland. Verdens Barn mener det er stor sannsynlighet for at familien i mange saker kan miste tildelingen som følge av et for byråkratisk system i Norge.

Hver tildeling omfattes av en svært omfattende mengde dokumentasjon, og det er i noen tilfeller nødvendig med inngående kjennskap til både landet og språket for å kunne gjøre en grundig vurdering. Adopsjonsorganisasjonene innehar de nødvendige opplysninger og den nødvendige kompetansen til å vurdere om tildelingen er i tråd med forutsetningen. Å frata de norske foreningene denne fullmakten ville være et tilbakeskritt og kan øke ventetiden for barnet.

Oppfølgingsrapporter

Adopsjonslovutvalget er enig med Hove-utvalget i at oppfølgingsrapporter bør være et offentlig ansvar. Adopsjonslovutvalget foreslår at adopsjonsloven fastsetter at Bufetat har ansvaret for oppfølgingsrapporter, noe som innebærer at Bufdir vil få det overordnede ansvaret for oppfølgingsrapporter. Ansvaret gjelder dersom opprinnelsesstaten stiller krav om

oppfølgingsrapporter fra offentlig myndighet eller at rapporten er godkjent av offentlige myndigheter, og gjelder uavhengig av om kravet knytter seg til å gi adopsjonsorganisasjoner formidlingstillatelse der eller ikke.

Ansvar for gjennomføringen kan delegeres til Bufetat region og Adopsjonslovutvalget foreslår at Bufetat under ett får hjemmel i adopsjonsloven til å innhente opplysninger fra kommunale instanser som er nødvendig for å utarbeide oppfølgingsrapporter. Adopsjonslovutvalget foreslår at plikten strekker seg til 3 år etter hjemkomst.

Adopsjonslovutvalget understreker at selv om plikten til å bistå med oppfølgingsrapporter er avgrenset til et bestemt tidsrom, er det ingenting i veien for at norske myndigheter bistår adoptivfamilien med oppfølgingsrapporter over et lengre tidsrom. Norske myndigheter bør også bistå adoptivfamilier som har adoptert fra land hvor det ikke kreves rapport fra offentlig myndighet, men kun fra familien selv, dersom det er nødvendig.

§ 30. Oppfølgingsrapporter etter krav fra barnets opprinnelsesland

Krever myndighetene i et adoptivbarns opprinnelsesland oppfølgingsrapporter om barnets situasjon i Norge, har Barne-, ungdoms- og familieetaten ansvar for å utarbeide slike rapporter i inntil 3 år etter barnets ankomst.

Kommunen skal på forespørsel fra Barne-, ungdoms- og familieetaten bistå med opplysninger til oppfølgingsrapportene og utarbeide oppfølgingsrapporter dersom etaten ber om det.

Verdens Barn støtter forslaget. Oppfølgingsrapporter må sees på som en del av gjennomføringen av adopsjonen, og er etter Verdens Barns oppfatning også i godt samsvar med Haagkonvensjonen.

Etter Verdens Barns oppfatning bør norske myndigheter også skrive oppfølgingsrapporter i inntil 3 år ved adopsjon fra land der opprinnelsesstaten ikke stiller krav om oppfølgingsrapporter fra offentlig myndighet eller at rapporten er godkjent av offentlige myndigheter. Samtalene ved utarbeidelse av oppfølgingsrapporter kan være et godt verktøy for å fange opp mulige utfordringer i adoptivfamilien etter adopsjonen, og sikre tidlig oppfølging der det er behov for dette.

Driftstillatelse og formidlingstillatelse

Adopsjonslovutvalget er også enig med Hove-utvalget og foreslår at tillatelse til å drive med adopsjonsformidling (driftstillatelse) og tillatelse til å formidle barn fra det enkelte land (formidlingstillatelse) fortsatt bør være tidsbegrenset. Adopsjonslovutvalget støtter Hove-utvalget i at driftstillatelser bør fornyes hvert femte eller sjuende år.

§ 33. Tillatelse til å drive adopsjonsformidling (driftstillatelse)

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet kan gi organisasjoner en tidsbegrenset tillatelse til å drive adopsjonsformidling. Det kan bare gis tillatelse til organisasjoner som

- a) har adopsjonsformidling som hovedformål*
- b) arbeider for barnets beste*
- c) er ledet av og bemannet med personer som er kvalifisert til å arbeide med internasjonale adopsjoner*
- d) ikke har økonomisk vinning som formål.*

Departementet kan gi forskrift om hvilke krav som kan stilles til organisasjonen, organisasjonenes virksomhet og utviklingen av organisasjonen.

§ 34. Tillatelse til adopsjonsformidling fra enkeltland (formidlingstillatelse)

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet kan bare gi organisasjoner som har tillatelse etter § 33, særskilt tillatelse til å formidle barn fra enkeltland. En tillatelse gis på vilkår om at organisasjonen også får tillatelse fra hvert enkelt land til å formidle adopsjoner der.

Verdens Barn støtter forslaget. Formidlingstillatelsen bør være knyttet opp til tilsvarende tillatelse hos utenlandske myndigheter.

Driftsstøtte

Adopsjonslovutvalget foreslår ingen lovendringer når det gjelder adopsjonsorganisasjonenes driftsstøtte, men minner om at det fremgår av Guide to Good Practice 2008 at Norge er forpliktet til å sikre at adopsjonsorganisasjonene har tilstrekkelig med ressurser til å utføre sine oppgaver, jf. avsnitt 118. Videre viser utvalget til avsnitt 133 som betegner det som «bad practice» å basere subsidier til adopsjonsorganisasjonene på antall søkere eller gjennomførte adopsjoner. Driftsstøtten bør beregnes ut fra adopsjonsorganisasjonenes oppgavemengde og ansvarsområder.

Verdens Barn vil understreke nødvendigheten av at adopsjonsorganisasjonene har tilstrekkelig med ressurser til å utføre sine oppgaver. I dag baseres en stor del av organisasjonenes inntekter seg på søkerens innbetalte gebyrer. Det er ingen menneskerett å få barn, men barn har rett til foreldre - så gode foreldre som mulig. Da kan det ikke være slik at godt egnede foreldre velger å ikke adoptere fordi de ikke ser seg råd til det.

Verdens Barn mener at økt driftsstøtte til adopsjonsorganisasjonene er nødvendig, særlig i en overgangsfase for å rette opp en situasjon som har fått utvikle seg over tid og som har satt adopsjonsorganisasjonene i Norge en vanskelig økonomisk situasjon. Driftsstøtten bør knyttes til ansvar og funksjoner og bør reguleres jevnlig.

Organisasjonene må etter Verdens Barns oppfatning kunne bygge seg opp en sunn økonomi som tåler konjunktursvingninger og endringer i valutakursene. Det bør samtidig være en målsetting at søkerens gebyrer ikke øker vesentlig. Dersom adopsjonsorganisasjonenes rammevilkår forbedres vil organisasjonene kunne utvikle flere nye samarbeidsland.

Gebyrer

Adopsjonslovutvalget er enig med Hove-utvalget i at adopsjonsorganisasjonene bør kunne bygge seg opp en økonomi som ikke er sårbar for konjunktursvingninger eller endringer i valutakurser. Adopsjonslovutvalget er ikke enig med Hove-utvalget når det gjelder solidaritetsprinsippet. Etter Adopsjonslovutvalgets syn bør adopsjonsorganisasjonene kunne beholde denne måten å fordele utgiftene på. Prinsippet fører til at de økonomiske elementene kommer i bakgrunnen. Forutsetningen er at kravet om åpenhet og gjennomsiktighet i Haagkonvensjonen er oppfylt. Både tilsynsmyndigheten og adopsjonssøkerne må dermed ha mulighet til å få innsyn i hvilke utgifter som knytter seg til adopsjon fra det enkelte land.

Verdens Barn støtter Adopsjonslovutvalgets syn.

Myndighetsutøvelse overfor adopsjonsorganisasjoner

Adopsjonslovutvalget foreslår å lovfeste at tilsyn er en av Bufdirs oppgaver. Det fremgår direkte av lovutkastet at det er Bufdir som skal føre tilsynet, og at Bufdir fører tilsyn med «alle sider» av adopsjonsorganisasjonenes virksomhet. Bufdir skal vurdere om

adopsjonsorganisasjonen har tilstrekkelig arbeidskraft og kompetente medarbeidere som gjør det mulig for adopsjonsorganisasjonen til å utføre sine oppgaver på forsvarlig vis.

Adopsjonslovutvalget viser til Guide to Good Practice 2012 og understreker at sentralmyndighetens tilsyn og kontroll i utstrakt grad fortsatt bør bære preg av samarbeid, dialog og felles kontaktflater med adopsjonsorganisasjonene.

Verdens Barn støtter forslaget. I Guide to Good Practice 2012 blir de obligatoriske prosedyrene for godkjenning og tilsyn av adopsjonsorganisasjoner regnet som et banebrytende initiativ, og et av konvensjonens viktigste virkemidler mot bortføring av og menneskehandel med barn.

Kapittel 18: Myndighetenes ansvarsområder og saksgangen ved internasjonal adopsjon

Forslag til ny saksgang

I kapittel 17 foreslår Adopsjonslovutvalget at søkere må ha forhåndssamtykke fra adopsjonsmyndighetene *før* de kan få formidlingsbekreftelse fra adopsjonsorganisasjonen de søker adopsjon gjennom.

Verdens Barn støtter ikke dette forslaget, jfr. kapittel 17.

Adopsjonslovutvalget foreslår at Bufdir overtar ansvaret for å utstede artikkel 17 c)-erklæring dersom tildelingen er i samsvar med søkerens forhåndssamtykke.

Verdens Barn støtter ikke dette forslaget, jfr. kapittel 17.

Forhåndssamtykkets godkjenningsramme

Adopsjonslovutvalget foreslår at godkjenningsrammen for forhåndssamtykke settes til barn fra 0 opp til 5 år (inkludert ett søskenpar under 5 år).

§ 18. Forhåndssamtykke til internasjonal adopsjon

En person som er bosatt i Norge, kan ikke adoptere et barn fra utlandet uten forhåndssamtykke.

En søker kan gis forhåndssamtykke til adopsjon av ett barn eller ett søskenpar mellom 0 og 5 år.

Verdens Barn støtter forslaget om at en person som er bosatt i Norge ikke kan adoptere et barn fra utlandet uten forhåndssamtykke.

Verdens Barn støtter ikke forslaget fra Adopsjonslovutvalget om kun én godkjenningsramme for forhåndssamtykke for barn fra 0 opp til 5 år (inkludert ett søskenpar under 5 år).

Alle adoptivfamilier bør være godt egnet og forberedt på å adoptere barn som vil trenge god oppfølging uavhengig barnets alder. Etter hvert som flere land har ratifisert Haagkonvensjonen og etterlever subsidiaritetsprinsippet, blir det færre små barn uten helseutfordringer frigitt for internasjonal adopsjon. Det er derfor en global tendens at flere av barna som frigis til adopsjon vil være eldre og/eller ha helseanmerkninger, og behovet for å finne familier til disse barna og til søskengrupper øker.

Alle barn har behov for god, stabil omsorg, og en oppvekst under trygge juridiske rammer. Dette gjelder også for barn som har helseutfordringer, eldre barn, søskengrupper osv. Adopsjonssystemet bør derfor tilrettelegge for at flest mulig barn skal få mulighet for å få en familie. Det er ikke realistisk at man kan finne egnede foreldre til alle barn som trenger en familie, men regelverket bør ikke i utgangspunktet hindre at denne muligheten for barnet blir undersøkt.

Barn skal ikke diskrimineres ut fra alder eller helsestatus dersom de er aktuelle for internasjonal adopsjon. Dette er i samsvar med ”Guide to Good Practice” fra Haag-sekretariatet. Det er derfor viktig å legge forholdene i Norge til rette for at flere barn innenfor denne kategorien kan få gode foreldre i Norge.

Imidlertid er det søkere som primært ønsker å adoptere et yngre barn, og Verdens Barn har samarbeidsland der det primært er yngre barn som blir frigitt for adopsjon. I 2014 var et stort flertall av barna som ble adoptert fra Thailand og Sør-Korea under 3 år ved ankomst til Norge, mens alle barna som ble adoptert fra Sør-Afrika var under 2 år. I disse sakene bør det etter Verdens Barns syn være mulig for søkerne å bli godkjent for en lavere aldersramme.

Det er heller ikke gitt at søkere som er åpne for å adoptere barn opp til 5 år også er åpne for å adoptere søsken. Slik vi leser forslaget fra Adopsjonslovutvalget skal alle søkere få forhåndssamtykke for både ett barn og et søskenpar i alderen 0 opp til 5 år. Verdens Barn mener det fortsatt bør være mulig å få forhåndssamtykke for kun ett barn.

Adopsjonslovutvalget skriver at «Søkere kan i dag få to typer forhåndssamtykke til adopsjon av ukjent barn: «alminnelig forhåndssamtykke» som omfatter barn mellom 0 og 3 år, inkludert tvillinger, og «utvidet forhåndssamtykke» som omfatter barn mellom 0 til 5 år og søskenpar under 5 år.»

Dette medfører ikke riktighet. Forhåndssamtykket tilpasses i dag situasjonen i samarbeidslandene, etter anbefaling fra adopsjonsorganisasjonen. Praksis i dag er at søkere også kan få forhåndssamtykke for andre aldersrammer. Eksempelvis kan søkere få forhåndssamtykke for «ett barn i alderen 0 - inntil fylte 2 år», «ett barn i alderen 0 - inntil fylte 4 år», «ett barn i alderen 0 - inntil fylte 2 år, alternativt søsken i alderen 0 - inntil fylte 5 år», osv. I saker der søkerne har barn fra før, kan søkere i dag få forhåndssamtykke for et barn som er minst 2 år yngre enn det yngste barnet i familien.

Verdens Barn mener at forhåndssamtykket fra adopsjonsmyndighetene fortsatt bør kunne tilpasses situasjonen i det enkelte samarbeidsland. Det bør være mulighet for, og gode rutiner for, at aldersrammen i forhåndssamtykket kan endres dersom situasjonen i samarbeidslandet endrer seg, eller dersom søkerne har modnet i ventetiden og er åpne for å adoptere eldre barn og/eller søsken. Dersom den opprinnelige sosialrapporten ikke har utredet dette tilstrekkelig, kan det utarbeides tilleggsrapport.

Tildeling av barn med behov for spesiell støtte – spesielle tildelinger

Adopsjonslovutvalget foreslår at Bufdir skal ha et rådgivende organ som forelegges saker om barn med behov for spesiell støtte. Organets funksjon kan til en viss grad sammenlignes med Faglig utvalg i nåværende ordning, men med klar ansvarsfordeling mellom Bufdir og det rådgivende organet. Adopsjonslovutvalget mener at et passende navn på organet er «Det rådgivende utvalget for adopsjonssaker» som dermed tydeliggjør organets funksjon.

§ 23. Det rådgivende utvalget for adopsjonssaker

Departementet oppnevner Det rådgivende utvalget for adopsjonssaker. Utvalget skal bistå Barne-, ungdoms- og familieetaten når etaten vurderer søknader om å adoptere spedbarn etter § 14 og tildelinger av barn fra utlandet etter § 22.

Departementet gir forskrifter om sammensetningen av og behandlingsmåten i Det rådgivende utvalget for adopsjonssaker.

Verdens Barn støtter forslaget om et særskilt organ som skal vurdere saker om barn med behov for spesiell støtte.

Imidlertid støtter ikke Verdens Barn forslaget om at organet kun skal ha rådgivende funksjon. Å vurdere tildelinger som gjelder barn med behov for spesiell støtte krever spesifikk fagkompetanse og relevant erfaring. Etter Verdens Barns syn vil et organ tilsvarende dagens Faglig utvalg inneha denne nødvendige kompetansen.

Adopsjonslovutvalget foreslår at rammene for om barn skal regnes for å ha behov for spesiell støtte, utarbeides i retningslinjer, eventuelt forskrifter. Verdens Barn støtter dette forslaget.

Verdens Barn støtter forslaget om at avslag på adopsjon av et barn med behov for spesiell støtte ikke kan påklages i saker der flere familier er vurdert opp mot barnet.

I saker der kun en familie er vurdert bør det etter Verdens Barns syn være mulighet for en ny vurdering.

Internasjonal adopsjon utenom adopsjonsorganisasjon

Adopsjonslovutvalget foreslår ingen endringer ved adopsjonsmyndighetenes ansvarsområde eller saksgangen ved internasjonal adopsjon utenom adopsjonsorganisasjon.

Verdens Barn støtter dette, og støtter også Adopsjonslovutvalget ønske om at antallet fortsatt holdes lavt.

Kapittel 20: Spesielle saksbehandlingsregler for adopsjonssaker

Særlig om «barn søker foreldre»

Organisasjonenes samarbeidsland ber i noen tilfeller de norske adopsjonsorganisasjonene om å finne foreldre til barn de ikke uten videre tildele søkere. Adopsjonsorganisasjonen gjør barnet kjent for sine medlemmer. Søkerne som melder seg blir vurdert av Faglig utvalg, og Faglig utvalg avgjør hvem av søkerne som kan tildeles barnet. Tildelingene i disse sakene skjer dermed i Norge, mens barnets opprinnelsesland vurderer tildelingen etterpå.

Adopsjonslovutvalget foreslår at Bufdir overtar Faglig utvalgs rolle også i disse sakene.

Verdens Barn støtter ikke dette forslaget. Å vurdere tildelinger som gjelder barn med behov for spesiell støtte krever spesifikk fagkompetanse og relevant erfaring. Etter Verdens Barns syn vil et organ tilsvarende dagens Faglig utvalg inneha denne nødvendige kompetansen.

Saksbehandlingstid

Adopsjonslovutvalget utreder ikke spørsmålet om krav til saksbehandlingstid for adopsjonssaker.

Verdens Barn vil påpeke at det er svært viktig at kapasiteten til utredning er tilstrekkelig, slik at ventetiden ikke blir unødig lang og søkerne sikres likebehandling over hele landet. Verdens Barns syn er imidlertid at kvalitet ikke nødvendigvis er et resultat av tid men av ressurser. Etter Verdens Barns oppfatning bør det være en maksimal behandlingstid for samlet saksgang frem til forhåndssamtykke på til sammen maksimalt 9 måneder.

Adopsjonslovutvalget ser ikke behov for å innføre en lovfestet saksbehandlingsfrist for utføringen av vurderingsarbeidet av spesielle tildelinger. Verdens Barn deler ikke Adopsjonslovutvalgets syn.

Verdens Barn foreslår at det settes en saksbehandlingsfrist for utføringen av vurderingsarbeidet av spesielle tildelinger på maksimum 30 dager fra tildelingen har funnet sted. Unntak fra dette kan gjøres i tilfeller der det er behov for å innhente ytterligere dokumentasjon, enten fra opprinnelseslandet eller adopsjonssøkerne, før saken er tilstrekkelig opplyst og kan avgjøres.

Samtykke til utlandets tildeling skal treffes raskt, og i flere av våre samarbeidsland er det korte tidsfrister. Det kan være en risiko for at norske familier kan miste tildelingen som følge av unødig lang tidsbruk.

Taushetsplikt

Adopsjonslovutvalget foreslår at det fremgår direkte av adopsjonsloven at reglene om taushetsplikt gjelder. Utvalget viser til at brudd på taushetsplikten er så alvorlig at regelen bør synliggjøres i loven.

§ 37. Forholdet til forvaltningsloven

Forvaltningsloven gjelder ved behandlingen av adopsjonssaker der ikke §§ 38, 39, 41 og 43 annet og tredje ledd fastsetter noe annet.

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for Barne-, ungdoms- og familieetaten eller en adopsjonsorganisasjon med tillatelse etter §§ 33 og 34, har taushetsplikt etter forvaltningsloven §§ 13 til 13 e. Taushetsplikten gjelder også fødested, fødselsdato, personnummer, statsborgerforhold, sivilstand, yrke, bopel og arbeidssted.

Verdens Barn støtter forslaget.

Kapittel 21: Innsyn i anonyme adopsjonssaker og adoptivbarns rett til opplysninger

Ansvar for henvendelser om innsynsrett

Adopsjonslovutvalget mener at det overordnede ansvaret for innsynssaker derfor bør ligge til Bufdir. Adopsjonslovutvalget åpner for at Bufdir delegerer ansvaret for å forvalte innsynssaker til en annen instans.

§ 42. Adoptivbarnets rett til opplysninger

Så snart det er tilrådelig, skal adoptivforeldre fortelle barnet at det er adoptert, og fortelle barnet om dets etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn.

Når barnet fyller 18 år, skal Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet skriftlig informere barnet om dets rett til innsyn etter loven her og forvaltningsloven §§ 18 og 19.

Verdens Barn støtter forslaget. Det forutsettes at Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet gis de nødvendige ressurser til å følge opp de adopterte, alternativt at den instans som delegeres ansvaret tilføres nødvendige ressurser.

I saker som gjelder internasjonal adopsjon har norske myndigheter sjelden annen informasjon om den adoptertes bakgrunn enn den adoptivfamilien mottok ved tildeling/hentereise. Det vil derfor ofte være behov for ytterligere undersøkelser i opprinnelseslandet, hvor det vanligvis er adopsjonsorganisasjonene som har kunnskaper og kontakter. Bufdir må derfor tilføres tilstrekkelig ressurser og kompetanse. Alternativt kan oppgaven delegeres til adopsjonsorganisasjonene, forutsatt at de også får tilført nødvendige ressurser til å gjennomføre arbeidet.

Innholdet i innsynsretten til den adopterte

Adopsjonslovutvalget foreslår at adoptivbarn skal ha krav på innsyn i egen adopsjonssak, inkludert foreldrenes identitet, fra de er 15 år. Adopsjonslovutvalget mener at retten til innsyn også må gjelde barn som er adoptert fra utlandet. Deres innsynsrett vil imidlertid avhenge av hvilke opplysninger norske adopsjonsmyndigheter faktisk har mottatt fra barnets opprinnelsesstat.

§ 43. Innsyn i adopsjonssaker

Forespørslers om innsyn i adopsjonssaker rettes til Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Barnet har fra fylte 15 år rett til å få opplyst fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet hvem de opprinnelige foreldrene er. Direktoratet skal gi nødvendig veiledning. Lever ikke adoptivbarnet, kan dets etterkommere i rett nedstigende linje få opplyst hvem de opprinnelige foreldrene til adoptivbarnet er. Direktoratet kan delegere til andre offentlige organ oppgavene med å opplyse hvem de opprinnelige foreldrene er og gi nødvendig veiledning.

Verdens Barn støtter ikke forslaget om at barnet fra fylte 15 år har rett til å få opplyst hvem de opprinnelige foreldrene er. Etter Verdens Barns syn bør adopterte ha slik rett fra fylte 18 år.

En adopsjon kan inneholde svært sensitive opplysninger som ikke alle 15-åringer er modne til å håndtere. Selv om de aller fleste adopterte klarer seg like godt som sine jevnaldrende, er det en kjensgjerning at en del adopterte sliter, spesielt i puberteten. For enkelte av disse kan slike opplysninger gjøre situasjonen verre i en kaotisk ungdomstid.

Verdens Barn støtter forslaget om at etterkommere i rett nedstigende linje kan få opplyst hvem de biologiske foreldrene til adoptivbarnet er.

Varsel til den adopterte ved ønske om kontakt

I følge dagens ordning er det ikke tillatt å varsle den adopterte eller hans/hennes familie dersom biologisk familie har henvendt seg til norske myndigheter i håp om å få kontakt med det adopterte barnet. Det adopterte barnet vil kun få informasjon om slik henvendelse han/hun ber om innsyn i sine dokumenter ved fylte 18 år.

Adopsjonslovutvalget mener at adopsjonsmyndighetene bør kunne sende et varsel til adopterte som er fylt 18 år, dersom noen i nær, opprinnelig familie (søsken eller foreldre) oppsøker adopsjonsmyndighetene med ønske om å få kontakt med den adopterte. Den

adopterte kan da selv ta stilling til om vedkommende også ønsker kontakt, og om vedkommende ønsker å lese henvendelsen som ligger på saken.

Varslet fra adopsjonsmyndighetene må formuleres på en skånsom måte, og det må være tydelig at det er opp til den adopterte selv både om han eller hun ønsker å undersøke saken nærmere hos adopsjonsmyndighetene, og eventuelt om han eller hun ønsker kontakt. Det må bli gjort klart for den adopterte at han eller hun kan velge å forbli anonym for sin opprinnelige familie.

Verdens Barn støtter forslaget, og deler Adopsjonslovutvalgets syn om at det må være tydelig at det er opp til den adopterte selv både om han eller hun ønsker å følge opp en slik henvendelse.

Informasjonsskriv til adoptivbarnet når det fyller 18 år

Adopsjonslovutvalget foreslår at adoptivbarnet får et informasjonsskriv når han eller hun fyller 18 år om sine rettigheter til innsyn i adopsjonssaken. Den primære hensikten med et slikt informasjonsskriv er å gi den adopterte kunnskap om hvilke rettigheter han eller hun har til innsyn i saken. I tillegg vil barn som er adoptert anonymt kunne få muligheten til å gi adopsjonsmyndighetene tilbakemelding på om han eller hun på nåværende tidspunkt ønsker å bli varslet dersom noen i den opprinnelige familien ønsker kontakt.

Verdens Barn støtter forslaget. Verdens Barn vil understreke at brevet også bør ha med at det ikke er naturlig at alle adopterte ønsker å søke mer informasjon om sitt opphav. For enkelte adopterte er dette et viktig tema, for andre ikke.

Kapittel 24: Forberedelse av og etterfølgende støtte til adoptivfamilier

Oppfølging av adoptivfamilier

Adopsjonslovutvalget foreslår at barn som er adoptert fra utlandet og deres familier gis tilbud om oppfølging fra rådgivere i regi av Bufdir. Rådgiverne bør være erfarne psykologer eller andre med relevant terapeutisk utdanning. De bør ha faglig erfaring med de problemstillinger som adoptivfamilier kan oppleve etter adopsjon. Bufdir bør ha ansvar for at rådgiverne får opplæring før de deltar på ordningen, og at de årlig får veiledning.

Retten til oppfølging gjelder adoptivbarnet og dets familie i fellesskap.

§ 29. Oppfølging i 3 år etter en adopsjon

En familie som har adoptert et barn fra utlandet har inntil 3 år etter barnets ankomst rett til å bli fulgt opp av rådgivere med særlig kunnskap om adopsjon og terapeutisk erfaring. Departementet gir forskrift om hvilke krav som skal stilles til rådgiverne, hva rådgivningen skal inneholde, hvilke myndigheter som skal administrere rådgivningen og hvor mange timer hver adoptivfamilie har rett til.

Verdens Barn støtter forslaget. Etteradopsjonsarbeidet en oppgave som i prinsippet skal tillegges norske myndigheter. Vi viser til Haagkonvensjonens artikkel 19:

“Sentralmyndigheter skal selv eller gjennom offentlige myndigheter eller andre organer som er offentlig godkjente i deres stat, treffe alle nødvendige tiltak med særlig henblikk på å:

Fremme utbygging i sine respektive stater av rådgivningstjenester for adopsjon og oppfølgende tjenester etter at adopsjonen har funnet sted”.

Oppfølgingen av adopterte og deres familie bør etter Verdens Barns syn ikke være tidsbegrenset. For noen kan behov for oppfølging oppstå etter lengre tid enn 3 år. Det bør derfor være et tilbud om oppfølging også på et senere tidspunkt.

Adopsjonsstøtten

Adopsjonslovutvalget foreslår at adoptivfamilier som har adoptert et barn fra utlandet gjennom en adopsjonsorganisasjon, får krav på adopsjonsstøtte tilsvarende folketrygdens grunnbeløp (1 G). Forslaget vil gi en forutsigbar ordning for søkerne, og sikre at støtten også i fremtiden øker i takt med generell pris- og lønnsvekst. I tillegg vil forslaget gi et nødvendig løft i den offentlige støtten til adoptivforeldre.

§ 31. Økonomisk støtte

En familie som har adoptert et barn fra utlandet gjennom en adopsjonsorganisasjon, har krav på adopsjonsstøtte tilsvarende grunnbeløpet i folketrygden (1G).

Verdens Barn støtter forslaget. Adopsjonsstøtten ble økt til grunnbeløpet i folketrygden (1G) i Statsbudsjettet for 2015.

Kapittel 25: Virkninger av adopsjon

Prinsippet om rettslig likestilling

Adopsjonslovutvalget mener at adopsjonsloven fortsatt skal lovfeste utgangspunktene om at adoptivbarn er likestilt med egenfødte barn, og at rettsforholdet mellom barnet og de opprinnelige foreldrene faller bort ved adopsjon.

§ 24. Likestilling mellom adoptivbarn og andre barn

Et adoptivbarn og dets livsarvinger får samme rettsstilling som om adoptivbarnet hadde vært adoptivforeldrenes egenfødte barn, om ikke annet følger av odelslova §§ 12 og 52, statsborgerloven § 5 og navneloven § 5.

Har en ektefelle eller samboer adoptert den andre ektefellens eller samboerens barn, får barnet samme rettsstilling overfor paret som om det var deres felles barn. Det samme gjelder dersom barnet adopteres av forelderens tidligere ektefelle eller samboer.

Et adoptivbarns rettsforhold til sin opprinnelige slekt faller samtidig bort om ikke annet følger av § 26, ekteskapsloven § 3 eller straffeloven §§ 312 og 313 [straffeloven 1902 §§ 197 og 198].

Verdens Barn støtter forslaget.

Avsluttende kommentarer

Barnets beste er en ufravikelig målsetting for alle sider ved adopsjon, og internasjonalt samarbeid om adopsjon må skje på bakgrunn av de prinsipper, hensyn og perspektiver som er uttrykt i FNs barnekonvensjon av 1989 og Haag-konvensjonen av 1993 om beskyttelse av barn og samarbeid ved internasjonale adopsjoner.

Verdens Barn er glad for at det er gjort en så god og grundig gjennomgang av adopsjonsloven. Vi setter pris på at adopsjonslovutvalget har gjort et systematisk arbeid med å kartlegge alle sider ved ulike typer adopsjoner. Dette er den mest omfattende utredning som er gjort innen adopsjonslovgivningen i Norge på mange år, og utredningen viser tydelig at utvalget har fanget opp relevante problemstillinger knyttet til adopsjon både nasjonalt og internasjonalt.

I samarbeidsland som trenger plassering av barn i nye familier er det lettest å finne disse innenlands for små, friske barn. Dermed er en høyere andel av barna som trenger ny familie gjennom internasjonal adopsjon barn med helseutfordringer, søskengrupper og barn over fem år. Dersom Norge skal være et attraktivt land for samarbeidspartnerne må norske lover og forskrifter gjenspeile dette behovet i samarbeidsland.

Det finnes mange gode søkere og et godt helsevesen og hjelpeapparat i Norge, og som derfor kan bli en trygg, god start for flere barn. Dersom de norske reglene gjør adopsjon av barn i alderen 3-5 år og barn over 5 år vanskeligere, motarbeider man den internasjonale tendensen og behovene i samarbeidsland. Disse barna kan i stedet bli adoptert til land som kanskje har dårligere forutsetninger enn Norge for å gi barna en god løsning.

Norge bør derfor ikke vedta lover og forskrifter som i praksis gjør Norge til et mindre attraktivt samarbeidsland for internasjonal adopsjon. Det er viktig at det norske regelverket er tydelig, men det må ikke gjøres så rigid og byråkratisk at det blir vanskelig å håndtere i praksis.

Det er etter Verdens Barns oppfatning internasjonalt to store hindringer for at flere barn kan få et nytt hjem i Norge gjennom adopsjon:

- Manglende lovgivning eller rammebetingelser i barnas opprinnelsesland.
- Seriøse organisasjoner og land, som Norge, blir "utkonkurrert" av mindre seriøse aktører som arbeider under helt andre betingelser.

Norge bør videre styrke det internasjonale engasjementet for å øke antall tiltredelser til - og etterlevelse av - Haagkonvensjonen om beskyttelse av barn og samarbeid ved internasjonale adopsjoner. Oppfølging av konvensjonen innebærer at barns rettigheter og levekår for mange opprinnelseslands vedkommende vil måtte styrkes og bedres.

Samtidig bør Norge bistå opprinnelseslandene med å utvikle gode rutiner for gjennomføring av adopsjon etter etiske prinsipper, og gjøre dem i stand til å motstå utilbørlig press fra sterke organisasjoner og nasjoner som ønsker å gjennomføre adopsjon basert på en dårligere etisk standard.

Det er ingen menneskerett å få barn, men barn har rett til foreldre. Så gode foreldre som mulig. Verdens Barn mener at det finnes mange gode fremtidige hjem i Norge for barn som trenger en ny familie.